

‘IN DE WERELD VAN MORGEN IS ALLES ANDERS’

‘We staan aan de vooravond van een technologische revolutie, die de manier waarop we leven, werken en met elkaar omgaan fundamenteel zal veranderen. Op deze schaal en qua strekking en complexiteit gaat deze transformatie verder dan wat de mensheid ooit heeft meegemaakt’, aldus futurist en trendwatcher Richard van Hooijdonk in zijn bestseller ‘De Wereld van Morgen’. Door ontwirtingen in het verleden zijn eveneens talloze banen verdwenen en zijn daar tegen de verwachting in vele nieuwe voor in de plaats gekomen. Nu gebeurt dat volgens Van Hooijdonk weer, maar op een ongekende schaal. We kunnen er ons maar beter op voorbereiden.

Richard van Hooijdonk

Tekst: Jacques Geluk

Technologische vooruitgang zorgt de komende decennia voor verdere disruptie van de arbeidsmarkt en bijgevolg het verdwijnen van veel bestaande banen. Eerst hebben robots veel werk overgenomen van onder andere fabrieksarbeiders en magazijnmedewerkers. Nu dreigen ook secretaresses en zelfs hoogopgeleide professionals, zoals advocaten, rechters, accountants en notarissen – zeker degenen die niet kunnen omgaan met algoritmen – werkloos te worden. “Ook chirurgen”, zegt vooraanstaand futurist en trendwatcher Richard van Hooijdonk, enkele dagen na de première van zijn succesvolle theater-tour ‘Welcome to the future’, waarin hij zijn publiek meeneemt naar de wereld van morgen. “Robots opereren preciezer en vrijwel zonder littekens met ‘vaste hand’, met als bijkomend voordeel dat patiënten eerder naar huis kunnen”, legt hij uit. “Supercomputers als IBM’s Watson kunnen straks door algoritmen te gebruiken veel sneller dan juristen een ‘onmenselijk’ aantal rechtszaken en achtergronden doorworstelen en op basis daarvan tot een oordeel komen. Wellicht blijft aanvankelijk een aantal rechters nodig om het menselijke aspect in sommige zaken te kunnen doorgronden, tot machines ook deze taak kunnen invullen.”

Vaste banen verdwijnen nu al in rap tempo. Flexibele arbeidskrachten en zzp’ers nemen hun plaats in. “Dat betekent niet dat we zijn voorbereid op alle veranderingen”, waarschuwt Van Hooijdonk. “Het onderwijs leidt op voor banen die er straks niet meer zijn en anticipeert niet op wat komen gaat. Veel ondernemers denken onterecht

dat het zo’n vaart niet zal lopen en de meeste werknemers van morgen hebben geen idee! Zij moeten bij het kiezen van een beroep of baan goed nadenken wat ze willen bereiken en welke opleiding ze daarvoor nodig hebben. Met in het achterhoofd dat de wereld sneller verandert dan ze wellicht op dit moment denken en in de verdere toekomst niet alles meer om werk draait.”

AI VERSLAAT VERTALERS EN CHAUFFEURS

“Het is moeilijk exact aan te geven wanneer welke banen in welke sector (grotendeels) verdwijnen, maar realiseer je wel dat industriële robots in 2016 wereldwijd al 2,6 miljoen banen hadden overgenomen.” Een team wetenschappers van het ‘Future of Humanity Institute’ van de Universiteit van Oxford (Engeland) heeft daarover een groot aantal vooraanstaande academici en industriële deskundigen die zich bezighouden met kunstmatige of artificiële intelligentie (AI) ondervraagd. Uit de antwoorden van de meeste experts die hebben gereageerd blijkt bijvoorbeeld dat AI in 2024 al mensen verslaat op het gebied van vertalen, in 2026 beter opstellen schrijft dan middelbare scholieren en in 2027 veiliger vrachtauto’s bestuurt. In zijn opvallend complete, makkelijk leesbare en goed geïllustreerde boek ‘De Wereld van Morgen’ geeft Richard van Hooijdonk een overzicht en voorbeelden van jobs die verdwijnen. Brugwachters zijn niet meer nodig. Sensoren en camera’s herkennen schepen en houden het verkeer op de wal in de gaten, waardoor bruggen zonder gevaar automatisch open en dicht gaan. Parkeerwachters verdwijnen uit het

‘DIT HEEFT DE MENSHEID NOG NOOIT MEEGEMAAKT’

straatbeeld, nu in grote steden wagens rondrijden die kentekens scannen om te controleren of automobilisten parkeergeld hebben betaald. Banken hebben alleen nog balie medewerkers in dienst om problemen op te lossen of advies te geven. In fabrieken nemen robots veel werk over en door verdergaande automatisering staan ook de banen van onder anderen beveiligers, tuinmannen, boekhouders en secretaresses op de tocht. Straks bezorgen drones pizza's en pakketjes. En zelfrijdende vrachtwagens zorgen voor het verdwijnen van talloze banen in de transport- en logistieke sector, inclusief het personenvervoer. Daarbij blijft het niet. Alle banen met voorspellende en herhalende taken gaan eraan. Geen enkele kantoorbaan is veilig.

BASISINKOMEN EN NIEUWE BANEN

Er is ook goed nieuws. Iedereen krijgt een basiskomen verwacht Van Hooijdonk, maar we moeten tegelijk nadenken over hoe we onze vrije tijd zinvol gaan besteden en mensen een betekenisvol leven kunnen hebben. Geluk gaat niet alleen over geld. Bovendien komen er heel veel banen bij, waarvan we in veel gevallen nu nog het bestaan niet afweten. Deze banen zijn veel uitdagender en juist het menselijke aspect voert daarin vaak de boventoon. "Dan gaat het om emoties, empathie en begrip. Een forensisch wetenschapper zal bijvoorbeeld onderzoeken waarom een robot een bepaalde beslissing heeft genomen. Voorlopig dat wel, want ik verwacht dat er over enkele tientallen jaren ook sociaal-empathische robots komen, die het werk van therapeuten, psychologen, maatschappelijk werkers en dansleraren overnemen." Welke banen komen er dan wel bij? Van Hooijdonk: "Door verdergaande automatisering en robotisering van onze samenleving verdwijnen er banen. Dat is onomkeerbaar, maar er komen ook veel nieuwe carrièrekansen voor mensen met specifieke vaardigheden, die aansluiten op bepaalde nieuwe technologische mogelijkheden. Maar: zij moeten zich daar nu al op voorbereiden. Zoals gezegd is het onderwijs daar, uitzonderingen daargelaten, nog niet klaar voor. Het verleden heeft wel

geleerd dat voor nieuwe beroepen meestal een hogere en bredere opleiding nodig is. De meeste vakopleidingen van nu zijn dan ook veel te specialistisch. Veel is nog onbekend, maar mensen zouden manager digitaal overlijden kunnen worden, die na het einde van het stoffelijk leven ook het digitale leven afsluit en alle bestanden virtueel en doeltreffend voorgoed verwijdert." Robotpsycholoog of persoonlijkheidsontwerpers voor robots, machinetrainers en onderhoudsmensen zijn andere mogelijke beroepen die Van Hooijdonk noemt. "Veel mensen zullen in de verdere toekomst een coach nodig hebben die hen helpt de stortvloed aan extra informatie in goede banen te leiden. Dat zal niet altijd goed gaan en dan moet een verbindingstechnicus de neurale verbindingen 'resetten' en voor de fijnafstemming zorgen."

VAARDIGHEDEN

Wie straks wil kunnen meedraaien op de totaal veranderde arbeidsmarkt moet beschikken over sociale vaardigheden, die nodig zijn om de toekomst op een menselijke wijze vorm te geven. Van Hooijdonk doelt daarmee op overtuigingskracht, emotionele intelligentie, kritisch denken, flexibiliteit, kunnen samenwerken en het vermogen anderen wat te leren. Deze vaardigheden zorgen er – samen met begrip van nieuwe media – voor dat werknemers de kans krijgen zichzelf te specialiseren en efficiënter te werken. Menselijke creativiteit, samenwerking en communicatiekwaliteiten worden in toenemende mate belangrijker in een steeds meer geautomatiseerde wereld. Hoe meer robots en AI van ons overnemen, des te groter is de behoefte aan mensen met sociale vaardigheden. Dat geldt voor de hele arbeidsmarkt. Naast deze 'soft skills' zijn 'hard skills' even belangrijk. Dan gaat het om meetbare, functionele en technische vaardigheden, zoals coderen, ontwikkelen van algoritmen en specifieke vakinhoudelijke kennis. Er zijn nog veel mensen nodig die robots en machines opleiden. Ook vakken als filosofie, sociologie, psychologie en antropologie worden belangrijk: niet iedereen kan de transitie even makkelijk maken dus hebben mensen daar hulp bij nodig.

'DE WERELD VAN MORGEN'

Richard van Hooijdonk heeft bijna een jaar lang hard gewerkt aan zijn boek 'De Wereld van Morgen', waarin hij de lezers meeneemt op een fascinerende ontdekkingsreis naar de toekomst. Daarin gaat het niet alleen over werk, maar ook over onderwijs, gezondheidszorg, slim wonen en rijden. "We worden 200 of misschien wel 1000 jaar en rijden rond in zelfrijdende auto's op zonne-energie, die zo uit een 3D-printer rollen. Als we deze aarde over een paar honderd jaar overhoop moeten verlaten, is leven op Mars misschien een alternatief." Van Hooijdonk vindt het opmerkelijk hoe snel technologie ons leven verandert en verwacht vooral dat dit positief uitwerkt: "Meer welvaart, een betere gezondheid voor iedereen en onbeperkte intelligentie waarmee alle wereldproblemen zijn op te lossen." We moeten ons daarop niet alleen qua werk goed voorbereiden, zoals hij in dit artikel benadrukt, maar op allerlei terreinen. Het is van groot belang dat iedereen de goede keuzes maakt, zodat die betere wereld ook echt werkelijkheid wordt. Het boek is een bron van inspiratie en dat geldt in gelijke mate voor zijn theatertour die in 2018 een vervolg krijgt.

GEÏMPLANTEERDE CHIPS

Zelf is Neêrlands invloedrijkste trendwatcher/futurist niet alleen een graag geziene gast op het podium, op televisie of radio, hij is zelfs de toekomst al letterlijk binnengestapt door zichzelf onderdeel te maken van deze verbonden wereld. Al in 2015 heeft Richard van Hooijdonk een zogenoemde RFID-chip (waarbij de afkorting staat voor Radio Frequentie IDentificatie) laten implanteren in zijn lichaam. "Ik er mijn telefoon mee simlock-vrij maken en er mijn huisdeur van twee meter afstand mee openen. Een toegangspas voor de sportschool is niet meer nodig, mijn hand is voldoende om toegang te krijgen. Eind 2017 is een nieuwe platte chip geplaatst in zijn hand, een procedure die is uitgezonden in 'RTL Late Night'. "Ik kan ook met deze chip allerlei deuren openen. Deze heeft een groter bereik, je kunt er meer op opslaan. Dat is leuk, maar het gaat er mij meer om een statement te maken over de technologie. Een

© ROGER BOS

'BEDRIJVEN EN ORGANISATIES MOETEN ZICHZELF OPNIEUW UITVINDEN, ZODAT ZE OVER TIEN JAAR NOG BESTAANSRECHT HEBBEN'

van de mooiste ontwikkelingen is dat wij in ons lichaam sensoren krijgen die ons onmiddellijk waarschuwen wanneer ze kanker in een vroeg stadium of andere ernstige ziektes detecteren. Binnen tien jaar krijg je een paar uur voordat je een hartaanval of een beroerte krijgt een signaal. Een hersenchip, waarover ik in mijn boek ook uitgebreid schrijf, is een ander hoofdstuk. Zo'n implantaat helpt nu al mensen die een arm missen. Ze kunnen hun prothese aansturen met een hersenchip. Of het nu gaat om autisme of epilepsie, zoals mijn zoon van 15, ik zou wensen dat ik hem zo'n chip kon geven, zodat die aandoening verdwijnt. Je kan ook een chip implanteren achter de oogbal, waardoor sommige blinden weer kunnen 'zien'. Over tien jaar ziet zo iemand scherper dan jij of ik nu. Ik wil een lans breken voor een andere 'mindset'. Het lijkt allemaal zo eng, maar we moeten goed nadenken over wat we ermee kunnen en dan pas een mening vormen." 🗣️

Richard van Hooijdonk is trendwatcher en futurist, internationaal topspreker en gastdocent aan diverse universiteiten. Hij geeft inspirerende lezingen over disruptieve veranderingen en past deze ook toe voor specifieke branches en sectoren. Ook komt hij met opmerkelijke ideeën over hoe mensen en organisaties extreme veranderingen met succes kunnen overleven. Zijn lezingen zijn inmiddels bezocht door ruim 420.000 mensen, die hem daarvoor gemiddeld met een 9,2 waarderen. Zijn boek 'De Wereld van Morgen' is eind 2017 verschenen bij Bertram+de Leeuw Uitgevers. ISBN: 9789461562432. info@speakersacademy.nl

KIJK OP NTK.NL VOOR DE MEEST ACTUELE INFORMATIE OVER DE THEATERTOUR VAN RICHARD VAN HOOIJDONK IN DE NEDERLANDSE THEATERS.